

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΕΛΕΥΘΕΡΟΙ ΠΟΛΙΟΡΚΗΜΕΝΟΙ – ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ ΣΟΛΩΜΟΥ – ΣΧΕΔΙΑΣΜΑ Β΄

Οι Ελεύθεροι Πολιορκημένοι αναφέρονται στη δωδεκάμηνη πολιορκία του Μεσολογγίου (Απρίλιος 1825-Απρίλιος 1826) από τους Τούρκους και στη συνέχεια από τους Αιγυπτίους. Οι Μεσολογγίτες αμύνονται κατά τη διάρκεια της Πολιορκίας με σθένος. Υπομένουν καρτερικά και παλεύουν απέναντι στο Κακό: Τις φυσικές κακουχίες (πείνα, αρρώστιες, τον θάνατο), τον εξωτερικό εχθρό δηλ. τους Τούρκους, αλλά και τον εσωτερικό δηλ. τον ίδιο τους τον εαυτό που τους καλεί να γευτούν τον πειρασμό της άνοιξης και του έρωτα, την ίδια τη ζωή, συνθηκολογώντας με τον εχθρό. Αυτοί όμως κατόρθωσαν να νικήσουν το Κακό, διατηρώντας ακέραιο το ήθος τους **παραμένοντας ουσιαστικά, εσωτερικά ελεύθεροι, αν και ήταν πολιορκημένοι**. Το Καλό νίκησε και η εσωτερική τους πάλη, τους έκανε να ξεπεράσουν την ανθρωπινή τους φύση και να τους οδηγήσει στην ηθική ολοκλήρωση.

Στο διάστημα της πολιορκίας του Μεσολογγίου από τους Τούρκους ο ποιητής βρισκόταν στο απέναντι μέρος, στην πατρίδα του τη Ζάκυνθο, και συμμετείχε ψυχικά στο δράμα των Μεσολογγιτών. Από αυτή τη βίωση των γεγονότων προέκυψε το ποίημα του χρέους (Χρέος ήταν η πρώτη ονομασία του ποιήματος, που αργότερα πήρε τον τίτλο Ελεύθεροι πολιορκημένοι, το οποίο ποιητής αρχίζει να συνθέτει το 1826. Το ποίημα αυτό απασχόλησε τον ποιητή όσο κανένα άλλο, όμως ποτέ δεν ολοκληρώθηκε και έφτασε σ' εμάς σε αποσπάσματα, τα οποία ανήκουν σε Τρία Σχεδιάσματα, που το καθένα αντιπροσωπεύει όχι μόνο διαφορετικό στάδιο επεξεργασίας αλλά και διαφορετική ποιητική αντίληψη. Στόχος του είναι να υμνήσει το σθένος των Μεσολογγιτών να ξεπεράσουν όλα τα υλικά και ψυχικά εμπόδια και την απόφασή τους να προτιμήσουν την ηρωική έξοδο και το θάνατο παρά την ταπεινωτική παράδοση.

1. Ποιος είναι ο τίτλος του ποιήματος; Να γίνει σχολιασμός της αντίθεσης.
.....
.....
.....
2. Με βάση τις παραπάνω πληροφορίες να προσδιορίσετε συνοπτικά το ιστορικό πλαίσιο της εποχής (ποιος, πού, πότε, γιατί).
.....
.....
.....
3. Ποιες δυσκολίες αντιμετωπίζουν οι πολιορκημένοι;
.....
.....
.....
4. Ποια έντονα συναίσθημα βιώνουν και ποια είναι γενικότερα η ψυχική τους κατάσταση; Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας.
.....
.....
.....
5. Πώς θα χαρακτηρίζατε τη γλώσσα του αποσπάσματος; Ποια χαρακτηριστικά έχει ο στίχος του έργου (αριθμός συλλαβών, μέτρο, ομοιοκαταληξία);
.....
.....
.....

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ Ι

1. Ποιο είναι το θέμα και ποια τα κύρια πρόσωπα;
.....
.....
2. Ποια εικόνα κυριαρχεί στον πρώτο στίχο; Να σχολιάσετε τις λέξεις που επιλέγει ο ποιητής, για να την περιγράψει.
.....
.....
3. Στους στίχους 2-3 αναζητήστε τις εικόνες και σχολιάστε τις.
.....
.....
.....
4. Στο στίχο 4 ποια εικόνα κυριαρχεί και τι υποδηλώνει; Πριν απαντήσετε διαβάστε και το παρακάτω κείμενο: Οι Σουλιάτες είναι κάτοικοι της περιοχής του Σουλίου που βρίσκεται στη νότια Ήπειρο. Διακρίθηκαν κυρίως ως πολεμικός λαός κατά το 19ο αιώνα, αρχικά ως ανένταχτοι κατά του Αλή Πασά και στη συνέχεια για την σθεναρή αντίστασή τους εναντίον της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας. Θεωρούσαν την ελευθερία πολυτιμότερη της ζωής τους. Τα δε ήθη τους ήταν πολύ αυστηρά. Σέβονταν τις γυναίκες τους, τιμούσαν τους διακρινόμενους σε μάχες, περιφρονούσαν τους δειλούς όπως και τις γυναίκες αυτών. Ήταν γενναίοι, ριψοκίνδυνοι, γρήγοροι, φιλελεύθεροι, αρκετές φορές μεγαλόψυχοι, φιλοπάτριδες, αλλά και εξ ανάγκης αφοσιωμένοι σε ...επιδρομές και λαφυραγωγίες. Ήταν σκληραγωγημένοι, λιτοδίαιτοι και ολιγαρκείς.

.....
.....
.....
.....
5. Ποιο παράπονο εκφράζουν τα λόγια και τα δάκρυα του Σουλιώτη στους στίχους 5-6; Ποια συναισθήματα σας δημιουργεί αυτή η εικόνα του πολεμιστή;

.....
.....
6. Εντοπίστε τα παρακάτω εκφραστικά μέσα που βρίσκονται στους στίχους 1-6. (Συμβουλευτείτε και το φύλλο με τα σχήματα λόγου).

- Μεταφορά:
- Προσωποποίηση:
- Παρήχηση:
- Αντίθεση:
- Συνεκδοχή:
- Υπερβατό σχήμα:

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ II

1. Ποιο είναι το θέμα και ποια τα κύρια πρόσωπα;

2. Στους στίχους 1-2 αναζητήστε τις εικόνες και σχολιάστε τις.

3. Στους στίχους 3-11 έχουμε 4 εικόνες της ανοιξιιάτικης φύσης. Οι 3 πρώτες είναι από τον κόσμο των έμψυχων και η τέταρτη από τον κόσμο των άψυχων ανόργανων πραγμάτων. Να τις περιγράψετε.

- α)
- β)
- γ)
- δ)

4. Με όλες αυτές τις εικόνες ο ποιητής αγκαλιάζει όλη την πλάση (ουρανό, γη, θάλασσα), αλλά και το σύνολο των ζώων (αυτά που περπατούν, πετούν ή έρπουν) ακόμη και τα μη έμβια. Πού αποσκοπεί ο ποιητής με αυτές τις ρεαλιστικές περιγραφές του;

4. Ποια αντίθεση κυριαρχεί στους στίχους 12-13;

5. Γιατί ο ποιητής στο στίχο 13 τονίζει τη λέξη «σήμερα»;

6. Εντοπίστε τα παρακάτω εκφραστικά μέσα που βρίσκονται στους στίχους 1-13. (Συμβουλευτείτε και το φύλλο με τα σχήματα λόγου).

- Μεταφορά:
- Προσωποποίηση:
- Παρήχηση:
- Αντίθεση:
- Υπερβολή:
- Επανάληψη:

Εργασίες στο σπίτι: 1. Ακούστε «Το χάραμα επήρα» (<https://www.youtube.com/watch?v=3AuCksOdj3w>) και εντοπίστε ομοιότητες ανάμεσα σ' αυτό και στο απόσπασμα που αναλύσαμε.

2. Γράψτε μία παράγραφο 8-10 σειρών για τη ζωή και το έργο του Διονύσιου Σολομού.